

MEĐUNARODNA IZBORNA PROMATRAČKA MISIJA Bosna i Hercegovina Opći izbori, 12. listopada 2014. Godine

IZJAVA O PRELIMINARNIM NALAZIMA I ZAKLJUČCIMA

Sarajevo, 13. listopada 2014. – Ova Izjava o preliminarnim nalazima i zaključcima je rezultat zajedničkog nastojanja koje je obuhvaćalo Ured za demokratske institucije i ljudska prava OESS-a (OESS/ODIHR), Parlamentarnu skupštinu OESS-a (PA OESS) i Parlamentarnu skupštinu Vijeća Europe (PACE).

Roberto Battelli (Slovenija) je imenovan od strane predsjedavajućeg OESS-a za specijalnog koordinatora i vođu kratkoročne promatračke misije OESS-a. Marietta Tidei (Italija) je predvodila delegaciju PA OESS-a, a Tiny Kox (Nizozemska) je vodio izaslanstvo PACE-a. Cornelia Jonker (Nizozemska) je šef Izborne promatračke misije OESS/ODIHR, koja je počela sa radom 3. rujna 2014. godine.

Procjena je sačinjena da bi se utvrdilo da su izbori bili u skladu s obvezama prema OESS-u i standardima Vijeća Europe za demokratske izbore, kao i međunarodnim obvezama i domaćim zakonodavstvom. Ova Izjava o preliminarnim nalazima i zaključcima se daje prije okončanja izbornog procesa. Konačna ocjena izbora će djelomično ovisiti o provedbi preostalih faza izbornog procesa, uključujući i brojanje, izradu zbirnih rezultata i njihovu objavu, te rješavanje mogućih prigovora i žalbi nakon izbora. OESS/ODIHR će objaviti sveobuhvatno završno izvješće, uključujući i preporuke o potencijalnim poboljšanjima, otprilike osam tjedana nakon okončanja izbornog procesa. PA OESS će prezentirati svoje izvješće dana 3. prosinca na sastanku Biroa u Bazelu. Izaslanstvo PACE-a će prezentirati svoje izvješće 18. studenog na sastanku Stalnog odbora u Bruxellesu.

PRELIMINARNI ZAKLJUČCI

Opći izbori u Bosni i Hercegovini 12. listopada su održani u konkurentskom okruženju. Međuetnička podjela je bila ključan činitelj. Nedostatak zajedničke vizije o budućnosti i suradnje između tri konstitutivna naroda nastavlja kočiti reforme neophodne da se u potpunosti osiguraju demokratski izbori. Rastuće nepovjerenje građana u funkcioniranje demokratskih institucija dovodi stabilnost u opasnost. Kandidati su mogli provoditi kampanje slobodno, a temeljne slobode izražavanja, udruživanja i okupljanja su poštovane. Iako su izbori provedeni učinkovito, rasprostranjeni vjerodostojni navodi o slučajevima manipulacija članstvom u biračkim odborima od strane sudionika na izborima smanjili su povjerenje aktera u integritet procesa.

Pravni okvir je općenito dovoljan za provedbu demokratskih izbora. Međutim, nedostatak političke volje da se odmakne od Općeg okvirnog sporazuma za mir iz 1995. godine (Dejtonski mirovni sporazum) znači da važni i dugotrajni nedostaci ostaju. Konkretno, ograničenja prava kandidiranja i glasovanja utemeljena na etničkoj pripadnosti, što je u suprotnosti sa stavicima 7.3 i 24 Kopenhaškog dokumenta OESS-a iz 1990. godine i standardima Vijeća Europe. Nažalost, ovo su drugi izbori koji se održavaju uz kršenje presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić-Finci. Usto, broj glasova potreban kandidatu da bude izabran znatno varira u svakoj izbornoj jedinici, čime se narušava načelo jednakosti glasa. Zakonski uvjet da se redovno preispituju granice izbornih jedinica i raspodjela mandata nije ispunjen.

Središnje izborno povjerenstvo (SIP) je općenito provelo izbore učinkovito i uživalo je povjerenje među većinom izbornih aktera. Sjednice SIP-a su bile otvorene za akreditirane promatrače i medije, dok se većina Općinskih izbornih povjerenstava sastajala neformalno. Usto, brojni su slučajevi angažiranja sudionika na izborima u trgovanju mjestima u biračkim odborima da bi dobili veću zastupljenost u oblastima od posebnog interesa. Ovo je rezultiralo političkom neravnotežom u odborima i smanjilo povjerenje u njihovu sposobnost da provode izbore bez zlouporaba.

Sve skupa, postojalo je povjerenje u kvalitetu i točnost Središnjeg biračkog popisa. Broj birača koji su ispunjavali uvjete za ove izbore je bio 3.278.908. Po prvi put, birači u Brčko Distriktu morali su odabrati državljanstvo jednog od dva entiteta kako bi mogli glasovati. Iako je uložena usuglašena napor da se birači u Distriktu informiraju o tome, neki nisu bili voljni da se opredijele za entitetsko državljanstvo.

U općenito sveobuhvatnom procesu, SIP je ovjerio 51 političku stranku, 14 koalicija i 15 neovisnih kandidata za natjecanje na državnim i entitetskim izborima. Za izbore za Predsjedništvo BiH je ovjereno 17 kandidata, od kojih je samo jedna žena. Za izbor predsjednika i potpredsjednika RS-a ovjereno je 19 kandidata od kojih su dvije žene. Odredbe o povratu pristojbe za ovjeru su pretjerane i teku suprotno dobroj praksi. Novi uvjet o zastupljenosti spolova od 40% je poštovan i u tijelima izborne administracije i na kandidacijskim listama.

Svi izborni kandidati su mogli provoditi kampanju bez smetnji, a slobode udruživanja i okupljanja su bile poštovane. Političke stranke su usmjerile svoje kampanje prema svojim etničkim zajednicama. Iako su izborni kandidati prenosili promidžbene poruke o potrebi društveno-ekonomskih reformi, stvaranju radnih mjesta, borbi protiv korupcije i europskim i euroatlantskim integracijama, njihove kampanje su uglavnom bile negativne, uz okrivljavanje protivnika za nedostatak napretka.

Regulativni sustav financiranja kampanje koji se trenutno provodi nije adekvatan da bi osigurao transparentnost, integritet i odgovornost procesa, a većina ranijih preporuka Izborne promatračke misije OESS/ODIHR i Skupine država Vijeća Europe za borbu protiv korupcije (GRECO) ostaju neriješene. Usto, dugačak proces revizije finansijskih izvješća sprječava učinkovitost postojećih propisa i ostavlja prekršaje neriješenima.

Postoji veliki broj medija u državi, ali medijsko okruženje je i dalje segmentirano po etničkoj liniji. Javni emiteri su se pridržavali svojih zakonskih obveza da kandidatima omogućе jednako besplatno vrijeme za emitiranje i ponudili su biračima priliku da saznaju više o kandidatima kroz izborne debate i emisije. Međutim, rezultati monitoringa medija koji je provela Izborna promatračka misija OESS/ODIHR potvrdili su raširene navode o pristranosti emitera.

Korištenje pravnih lijekova je ograničeno na one birače i političke subjekte čija su prava izravno prekršena. Usto, pri odlučivanju o izbornim sporovima nije zajamčena prisutnost javnosti, što nije sukladno stavku 12 Kopenhaškog dokumenta OESS-a iz 1990. godine. Izornoj administraciji je podneseno preko 100 prigovora i žalbi prije dana izbora, a većina je odbijena.

Dan izbora je protekao općenito uredno, ali su primijećene neke tehničke nepravilnosti tijekom cijelog dana, uz znatno pogoršanje procesa tijekom brojanja glasova. Promatrači su konstatirali nedostatak standardizacije u znanju i primjeni procedura, posebno tijekom brojanja glasova. Proces izrade zbirnih rezultata, koji još traje, općenito je ocijenjen pozitivno.

PRELIMINARNI NALAZI

Pozadina

Državno ustrojstvo Bosne i Hercegovine (BiH) je rezultat ustavnih aranžmana, koji su usuglašeni Općim okvirnim sporazumom za mir (Dejtonski mirovni sporazum) iz 1995. godine. Država se sastoji od dva entiteta: Federacija BiH (FBiH) i Republika Srpska (RS), a Ustav priznaje Bošnjake, Srbe i Hrvate kao tri "konstitutivna naroda"¹. Odsutnost zajedničke vizije i nedostatak suradnje između etničkih skupina ostaje ključni činitelj u BiH, koji često uzrokuje pat-pozicije u političkom procesu donošenja odluka.² Nastojanja međunarodne zajednice da kroz instrumente ustanovljene Dejtonskim sporazumom premosti jaz između entiteta i etničkih skupina time što će promovirati građanske vrijednosti i pojedinačna umjesto prava skupina do sada nisu imala nikakve opipljive rezultate. Tri konstitutivna naroda, ovisno o svojoj etničkoj ili kulturalnoj pripadnosti, oslanjaju se na podršku odgovarajućih regionalnih aktera.

I dalje je dominantna podijeljenost političkih stranaka po etničkoj liniji. U FBiH, Socijaldemokratska partija (SDP), Stranka demokratske akcije (SDA), Savez za bolju budućnost (SBB), Stranka za BiH (SBiH), kao i novoutemeljena Demokratska fronta (DF)³ imaju glavnu ulogu na bošnjačkoj političkoj sceni, dok se Hrvatska demokratska zajednica BiH (HDZ BiH), Hrvatska demokratska zajednica 1990 (HDZ 1990) i druge hrvatske stranke natječu za hrvatske glasove. U RS, i vladajući Savez nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) i opozicija koja se uglavnom sastoji od Srpske demokratske partije (SDS) i Partije demokratskog progresa (PDP) zagovaraju sličnu platformu promoviranja entitetskih nadležnosti RS.

Predizborno političko okruženje je obilježeno sve većim razočaranjem stanovništva u vlasti. U veljači 2014. godine je BiH bila svjedok socijalno-ekonomskih prosvjeda, koje su izazvali visoka nezaposlenost i optužbe o korupciji. Opsežni politički pregovori o imenovanju u ključne regulativne agencije su već utvrđena praksa. Dalje, oslanjanje na zapošljavanje u državnoj službi koje kontroliraju stranke znači za veliki postotak stanovništva da su značajni segmenti društva ovisni o političkim strankama. U svibnju 2014. godine je društveno-ekonomska situacija pogoršana velikim poplavama.

Pravni okvir

Izbori su prvenstveno regulirani Ustavom i Izbornim zakonom. Njih dopunjavaju Aneks III Dejtonskog sporazuma, Zakon o financiranju političkih stranaka, Zakon o državljanstvu, kao i propisi koje donosi Središnje izborno povjerenstvo (SIP)⁴. Pravni okvir je općenito dovoljan za provedbu demokratskih izbora. Međutim, nedostatak političke volje da se odmakne od Općeg okvirnog sporazuma za mir iz 1995. godine (Dejtonski mirovni sporazum) znači da važni i dugotrajni nedostaci ostaju, uključujući i

¹ Građani se također mogu izjasniti kao "ostali", bilo da se identificiraju kao pripadnici neke druge etničke skupine ili izborom da ne pripadaju bilo kojoj etničkoj skupini.

² Izvješće Europske komisije o napretku Bosne i Hercegovine 2013. godine "zaključilo je da je Bosna i Hercegovina napravila veoma ograničen napredak u rješavanju političkih kriterija. Zajednička vizija političkih predstavnika o ukupnom pravcu i budućnosti države ili o tome kako ona treba funkcionirati ostaje odsutna."

³ Vidi Memorandum Europske komisije "Ključni nalazi Izvješća o napretku Bosne i Hercegovine za 2013. godinu" Demokratsku frontu je 2013. godine utemeljio hrvatski član Predsjedništva BiH, Željko Komšić, koji je godinu prije toga napustio SDP.

⁴ Usto, postoje brojni entitetski zakoni, uključujući i ustave FBiH, RS, Zakon o financiranju političkih stranaka iz proračuna Republike, grada i općine (RS), Zakon o političkim strankama (RS), Zakon o financiranju političkih stranaka iz budžeta Brčko Distrikta BiH. FBiH nema zakon o političkim strankama niti zakon o financiranju političkih stranaka.

ograničeno pravo na prigovore, nedovoljne zaštitne mjere za sprječavanje zlouporabe administrativnih resursa, nedostatak zakona o političkim strankama, kao i neadekvatne propise o financiranju kampanje.

Pravni okvir nastavlja predstavljati ograničenja prava kandidiranja i glasovanja, utemeljena na etničkoj pripadnosti, što je u suprotnosti sa stavkom 7.3 Kopenhaškog dokumenta OEES-a iz 1990. godine.⁵ Pravo kandidiranja za Predsjedništvo BiH i predsjednika i potpredsjednika RS je dato samo građanima koji se izjašnjavaju kao Bošnjaci, Hrvati ili Srbi.⁶ Usto, pravo kandidiranja je ograničeno prebivalištem: Srbin prijavljen u FBiH, odnosno Bošnjak i Hrvat u RS ne mogu se kandidirati za Predsjedništvo BiH.⁷ Osim toga, birači iz RS mogu glasovati jedino za srpskog kandidata za Predsjedništvo BiH, dok birači iz FBiH mogu glasovati jedino za bošnjačkog ili hrvatskog kandidata. Do danas nema napretka oko amandmana na Ustav koji su neophodni da bi se provela obvezujuća presuda Europskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić-Finci u svezi s diskriminacijom protiv građana na temelju etničke pripadnosti.⁸

Nakon nedavnih izmjena i dopuna Zakona o sukobu interesa, ovlasti za odlučivanje o sukobu interesa za izabrane zvaničnike su prenesene sa SIP-a na noovutemeljeno parlamentarno povjerenstvo. Međutim, ostaju nejasnoće oko korištenja njegove nadležnosti, a brojni sugovornici Izborne promatračke misije OEES/ODIHR izrazili su zabrinutost za sposobnost povjerenstva da blagovremeno i nepristrano ispuni svoje dužnosti nakon izbora.

Izborni sustav

Sukladno složenom institucionalnom i izbornom sustavu, na ovim izborima je održano šest odvojenih utrka. Na državnoj razini, svi građani su glasovali za članove Predsjedništva BiH i zastupnike u Zastupničkom domu BiH (ZD BiH). Pored toga, građani prijavljeni u FBiH birali su zastupnike Zastupničkog doma FBiH (ZD FBiH) i županijske skupštine, dok su oni prijavljeni u RS glasovali za predsjednika i potpredsjednika RS i zastupnike Narodne skupštine RS (NS RS).

Tri člana Predsjedništva se biraju prostom većinom na odvojenim listama u oba entiteta. Predsjednik RS se također bira prostom većinom. Kandidat bilo kojeg konstitutivnog naroda koji dobije najviše glasova postaje predsjednik, dok dva kandidata sa najviše glasova iz reda druga dva konstitutivna naroda postaju potpredsjednici.

Zastupnici ZD BiH i ZD FBiH kao i NS RS biraju se sa otvorenih kandidacijskih listi preferencijalnim glasovima u višečlanim izbornim jedinicama (VIJ), što omogućava biračima da odaberu kandidate kojima daju prednost. Za sva tri zakonodavna tijela se nakon početne raspodjele mandata također dodjeljuju kompenzacijski mandati sa zatvorenih stranačkih lista, kako bi se nadoknadila neadekvatna

⁵ Stavak 7.3. Kopenhaškog dokumenta OEES-a iz 1990. godine predviđa da države sudionice trebaju "garantirati univerzalno i jednako pravo glasa punoljetnim građanima".

⁶ Samo Bošnjaci, Hrvati ili Srbi mogu biti posredno izabrani u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH i kao predsjednici i potpredsjednici FBiH.

⁷ Vidi stavak 15 Općeg komentara br. 25 Odbora za ljudska prava UN-a na članak 25 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (eng. ICCPR), koji navodi da "osobe koje su inače podobne da se kandidiraju ne trebaju biti isključene nerazumnim ili diskriminatornim uvjetima kao što su obrazovanje, prebivalište ili podrijetlo ili iz razloga političke pripadnosti."

⁸ Dana 22. prosinca 2009. godine je Europski sud za ljudska prava (eng. EctHR) objavio odluku u kojoj navodi da je "nepodobnost za kandidiranje utemeljena na etničkoj pripadnosti..." nespojiva sa općim načelima Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda". Vidi Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine (EctHR, 2009). Vidi: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-96491>

proporcionalna zastupljenost stranke, koalicije ili kandidacijske liste. Za ZD FBiH i NS RS Izborni zakon garantira minimalnu zastupljenost od četiri mandata za svaki od tri konstitutivna naroda.

Broj glasova potrebnih da kandidat bude izabran se znatno razlikuje u svakoj VIJ, čime se narušava načelo jednakosti glasa koje predviđa stavak 7.3. Kopenhaškog dokumenta OESS-a iz 1990. godine. Ovo se odnosi na izbore za ZD-ove i u BiH i FBiH i za NS RS. Izborne jedinice za razinu BiH i ZD u FBiH i broj mandata dodijeljen svakoj VIJ nije preispitan od 2001. godine, usprkos zakonskoj odredbi o preispitivanju svake četiri godine⁹. Nedavno preispitivanje granica izbornih jedinica i dodjela mandata za NS RS nije ispravilo ovu nejednakost.¹⁰

Izborna administracija

Opće izbore su proveli SIP i 142 općinska izborna povjerenstva (OIP), imenovana na razdoblje od sedam godina, kao i 5.401 birački odbor, koje su imenovala OIP za ove izbore.¹¹ SIP i OIP općenito poštuju propisani etnički i spolni sastav¹².

Općenito, SIP uživa povjerenje među većinom izbornih aktera. SIP je donio propise koji su neophodni za provedbu izbora i blagovremeno ih objavio na svojoj *web* stranici. SIP je održavao redovne sjednice, otvorene za medije i većinu odluka donio je jednoglasno. Učestalost tih sjednica povremeno nije bila dovoljna za raspravu o prigovorima.¹³ Sukladno svom poslovniku, SIP je održavao sjednice Kolegija, zatvorene za promatrače i medije, na kojima su se pitanja često raspravljala dublje nego na javnim sjednicama SIP-a.

OIP su većinom bili iskusni, dobro organizirani i upoznati sa Izbornim zakonom. Mnogi OIP nisu unaprijed najavljivali svoje sjednice, a većina njih se neformalno sastajala radi odlučivanja o izbornim pitanjima. Sedam OIP-a je navelo politički pritisak na njih, a brojni sugovornici Izborne promatračke misije OESS/ODIHR su dodatno navodili da je politički utjecaj bio i širi.

Svi kandidati na izborima su imali priliku da imenuju jednak broj zastupnika za članove biračkih odbora, koji su raspoređeni nasumice na temelju ždrijeba koji je organizirao SIP. Otprilike 33 OIP su izrazili zabrinutost da nekim imenovanim članovima biračkih odbora nedostaje znanje i iskustvo za provedbu izbora sukladno procedurama, iako su ih OIP obučili.

Iako je imenovanje biračkih odbora formalno izvršeno sukladno zakonu, postojale su brojni vjerodostojni slučajevi angažiranja kandidata u trgovanju mjestima u odborima da bi dobili zastupljenost u oblastima od posebnog interesa, što je vodilo političkoj neravnoteži u biračkim odborima.¹⁴ Neki sugovornici

⁹ Razgraničenje VIJ je još uvijek regulirano privremenim odredbama Izbornog zakona.

¹⁰ Članak 2 stavak 2 Kodeksa dobre prakse u izbornim pitanjima Povjerenstva Vijeća Europe za demokraciju kroz zakon (Venecijansko povjerenstvo) predviđa da "dopušteno odstupanje od normi ne treba iznositi više od 10% i sigurno ne treba prelaziti 15% osim u posebnim okolnostima."

¹¹ Ovo obuhvaća i pet biračkih odbora imenovanih u diplomatsko-konzularnim predstavništvima.

¹² Sastav OIP treba odražavati etnički sastav date općine sukladno podacima sa posljednjeg popisa. Za ove izbore, podatci sa posljednjeg popisa su objavljeni 1991. godine. Sa novim zakonskim odredbama, najmanje 40% pripadnika svakog spola treba biti zastupljeno na svim razinama izborne administracije.

¹³ Kandidati na izborima nemaju promatrače koji prisustvuju sjednicama SIP-a.

¹⁴ Ukupno 60 predstavnika OIP-a je navelo da neka imenovanja u biračke odbore ne predstavljaju istinsku zastupljenost političkih stranaka ili kandidata koji su ih imenovali. Izborna promatračka misija OESS/ODIHR je dokazala nekoliko slučajeva takve prakse, koju su također otvoreno iskazali i neki kandidati. Najmanje dva neovisna kandidata su sudjelovala u izborima sa jedinom svrhom da dobiju mjesta u biračkim odborima u korist drugih kandidata.

Izborne promatračke misije OESS/ODIHR su naveli da je bilo biračkih odbora u kojima je u suštini bila zastupljena samo jedna politička stranka.¹⁵ Politička neravnoteža u biračkim odborima je ozbiljno pitanje pošto je u sukobu sa duhom Izbornog zakona.¹⁶ SIP se nije pozabavio rješavanjem ovog pitanja. Usto, iako su izborni kandidati dobili kompletne liste članova biračkih odbora sa informacijama o tome tko ih je predložio, ove informacije nisu bile javno dostupne, čime se smanjila transparentnost procesa i povjerenje sudionika u biračke odbore da provode izbore bez zlouporabe, posebno pri brojanju glasova.

Obuka članova OIP-a i biračkih odbora je bila opsežna, ali ne uvijek i praktična. Kao pozitivnu mjeru, SIP je izradio niz obrazovnih video klipova koji pokrivaju izborni proces. SIP je također proveo i edukaciju birača u elektroničkim medijima preko spotova o tome kako popuniti glasačke listiće i emitirao spotove sa pozivima biračima da glasuju.

Registracija birača

Registracija birača je pasivna i zasnovana na registru građana. On obuhvaća sve stanovnike koji su stariji od 18 godina osim onih koji su na izdržavanju kazne ili su optuženi za ozbiljno kršenje humanitarnog prava.¹⁷

SIP ima odgovornost za vođenje Središnjeg biračkog popisa (SBP), koji ima visoku razinu povjerenja. U sveobuhvatnom procesu su birači bili u mogućnosti provjeriti svoj upis i zatražiti ispravke.¹⁸ Broj birača koji su ispunjavali uvjete za ove izbore je bio 3.278.908. Usto, birači koji su imali važeći identifikacijski dokument kojim dokazuju prebivalište a koji nisu bili na popisu birača, te birači koji su se registrirali za glasovanje u inozemstvu ali su došli u BiH na dan izbora su mogli glasovati nepotvrđenim listićima.

Birači sa privremenim boravkom u inozemstvu su mogli do 29. srpnja podnijeti zahtjev za glasovanje u inozemstvu putem pošte ili u diplomatskim predstavništvima.¹⁹ SIP je utvrdio brojne moguće zlouporabe prijave za glasovanje poštom i saznao za navodna četiri različita slučaja u kojima su birači u inozemstvu dobili pošiljke sa glasačkim listićima za više od jednog birača.²⁰ Pošto su ova četiri slučaja još neriješena i pod istragom su tužiteljstva, brojni sugovornici Izborne promatračke misije OESS/ODIHR su izrazili zabrinutost da će ove optužbe smanjiti povjerenje u integritet listića za glasovanje poštom.

Interno raseljene osobe (IRO) imale su zakonsko pravo odabrati da li će glasovati u svom privremenom ili predratnom prebivalištu, prije raseljenja. SIP je dobio 100.090 unosa sa imenima IRO²¹, ali je naveo da su samo 84.207 unosa kompletna. Preostali podatci nedostaju²² i ne mogu se unijeti u popis IRO u SBP²³. Iako je pravo IRO da glasuju sukladno svom ranijem prebivalištu zakonski garantirano, državne,

¹⁵ Izborna promatračka misija OESS/ODIHR je dobila vjerodostojne ali neprovjerene informacije o ovom pitanju.

¹⁶ Članak 2 stavak 19 točka 13 Izbornog zakona predviđa da "samo jedan predstavnik jednog političkog subjekta može biti u sastavu jednog biračkog odbora."

¹⁷ Usto, oni koji su lišeni poslovne sposobnosti pravosnažnom odlukom suda također su isključeni sa SBP-a.

¹⁸ U slučaju grešaka, birači su mogli zatražiti ispravke preko entitetskih i lokalnih institucija koje vode registre građana, što bi se onda odmah odrazilo i u SBP-u.

¹⁹ Zbog malog broja prijava, samo je 214 građana bilo registrirano za glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima u Austriji i Njemačkoj. Ukupno je 42.044 birača bilo registrirano za glasovanje poštom.

²⁰ Uključujući i prijave za 37 mrtvih osoba i 608 slučajeva u kojima je SIP sumnjao na lažno predstavljanje ili falsificirane prijave.

²¹ Registar IRO se vodi u Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH.

²² Npr. JMB ili adresa

²³ Do roka 29. srpnja je oko 20.709 IRO odabralo da glasuje prema mjestu svog ranijeg prebivališta, prije raseljenja.

entitetske i lokalne vlasti su mogle uložiti više napora da osiguraju sudjelovanje IRO vođenjem točnijih podataka.

Po prvi put, birači u Brčko Distriktu morali su odabrati entitetsko državljanstvo kako bi mogli glasovati. Čak i nakon aktivne informativne kampanje, samo 45.317 stanovnika Distrikta odabralo je entitetsko državljanstvo prije isteka roka 28. kolovoza, čime je 39.974 stanovnika ostalo a da nije odabralo entitetsko državljanstvo.²⁴ U slučaju da su ove osobe dobile entitetsko državljanstvo do dana održavanja izbora, one su mogle glasovati pomoću nepotvrđenih glasačkih listića. Iako su vlasti u Brčkom učinile napore da ovaj proces prilagode korisnicima i da bude sveobuhvatniji što je više moguće, jedan broj stanovnika Distrikta nije bio voljan da se izjasni za entitetsko državljanstvo.

Ovjera kandidata

SIP je ovjerio 51 političku stranku, 14 koalicija i 15 neovisnih kandidata za natjecanje na državnim i entitetskim izborima. Iako Izborna promatračka misija OESS/ODIHR nije promatrala proces ovjere, izgleda je on bio sveobuhvatan uzimajući u obzir broj prijavljenih kandidata. Dana je prilika kandidatima da isprave prijave, a sam proces je osporen samo kroz određeni ograničeni broj prigovora.²⁵ Međutim, brojni sugovornici su doveli u pitanje istinsko sudjelovanje nekih kandidata s obzirom na praksu trgovanja mjestima u biračkim odborima u svrhu političke koristi.

Da bi bili ovjereni, političke stranke i potencijalni neovisni kandidati morali su podnijeti prijavu za ovjeru uz pristojbu za ovjeru, koja se vraća jedino kandidatima koji su izabrani i/ili dobiju mandat.²⁶ Odredbe o povratu pristojbe za ovjeru su pretjerane i teku suprotno dobroj praksi.²⁷ Kandidati na izborima koji nisu zastupljeni u izabranom tijelu kojem istječe mandat (ili tijelu više razine), a za koje su se prijavili, moraju prikupiti i potpise.²⁸ Ovjera je odbijena za četiri stranke zbog nedostatka potpisa ili uplaćene pristojbe, a jedna stranka je odustala. Svi neovisni kandidati su ovjereni.

SIP je ovjerio 3.524 kandidata na 517 odvojenih kandidacijskih listi za državnu i entitetsku razinu²⁹. Sukladno nedavnim izmjenama i dopunama Izbornog zakona, kandidacijske liste za državni i entitetske parlamente su obuhvaćale 40% pripadnika manje zastupljenog spola. SIP je za izbore za Predsjedništvo BiH ovjerio 17 kandidata, od kojih je samo jedna žena. Za izbor predsjednika i potpredsjednika RS ovjereno je 19 kandidata od kojih su dvije žene.

²⁴ Do 30. rujna 2014. godine je otprilike 1.424 građana zatražilo entitetsko državljanstvo. Građani koji obnavljaju osobne iskaznice moraju odabrati entitetsko državljanstvo sukladno izmjenama i dopunama Zakona o osobnoj iskaznici državljana BiH.

²⁵ Izborna promatračka misija OESS/ODIHR zna za 18 prigovora podnesenih SIP-u i žalbi sudu protiv ovjere kandidacijskih lista. Tri od njih su bile utemeljene dok su ostale odbijene, četiri na temelju toga da pristojba za ovjeru nije plaćena.

²⁶ Pristojba za ovjeru iznosi 20.000 KM za Predsjedništvo BiH i Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH, a 14.000 KM za političke stranke na izborima za entitetsku razinu (1 euro = 1,95583 KM). Ovaj iznos je prepolovljen za neovisne kandidate. Iznosi pristojbi su povećani za do 40% za ove opće izbore.

²⁷ Stavak 1.3.1. Kodeksa dobre izborne prakse Venecijanskog povjerenstva navodi da broj glasova koje kandidat ili stranka treba dobiti da bi pristojba bila vraćena ne treba biti pretjeran.

²⁸ Političke stranke su trebale prikupiti 3.000 potpisa birača za izbore za Predsjedništvo BiH i ZD Parlamentarne skupštine BiH, odnosno 2.000 za sve entitetske izbore. Neovisni kandidati su trebali prikupiti polovicu tog broja potpisa.

²⁹ SIP je 5. i 8. listopada sa kandidacijske liste uklonio dva kandidata na temelju članka 7 stavak 3 točka 1 alineja 7 Izbornog zakona zbog onoga što je SIP definirao kao govor mržnje i poticanje nasilja.

Okruženje izborne kampanje

Izborna kampanja je zvanično započela 12. rujna i završila u ponoć 10. listopada. Iako je provedba kampanje dobro regulirana Izbornim zakonom, on ne obuhvaća zabrane zlouporabe administrativnih resursa.³⁰ Usto, nedavne izmjene i dopune zakona su omogućile državnim, javnim i lokalnim vlastima i institucijama da kandidatima osiguraju besplatno korištenje prostora, često bez osiguravanja jednakosti u provedbi.

Kampanja je općenito ostala uočljiva iako sa manje jakosti u oblastima zahvaćenim poplavama. Prostorom kampanje su dominirale važnije političke stranke, odnosno SDA, SBB, SDP, SNSD, SDS, HDZ i HDZ 1990. Kampanja je obuhvaćala razne aktivnosti, kao što je postavljanje veleplakata i postera, organiziranje javnih skupova³¹, okupljanja u zatvorenim prostorima, te kampanje od vrata do vrata, kao i podjelu letaka i korištenje društvenih medija. SDP je izjavio da će se odreći veleplakata i postera da bi dao financijsku pomoć žrtvama poplave.

Slobode udruživanja i okupljanja su poštovane, a svi izborni kandidati su mogli provoditi kampanju bez smetnji. Okruženje kampanje je ostalo mirno uz tek izolirane incidente koje su prenijeli mediji ili koje je promatrala Izborna promatračka misija OEES/ODIHR³². U predizbornom razdoblju je bilo 11 prigovora koji su se odnosili na kampanju prije izbornog razdoblja³³, a 8 prigovora na kršenja pravila kampanje je podneseno izbornoj administraciji.³⁴ Posjećenost skupova je bila prilično niska.

Iako su izborni kandidati prenosili promidžbene poruke o potrebi društveno-ekonomskih reformi, stvaranju radnih mjesta, borbi protiv korupcije i europskim i euroatlantskim integracijama, njihove kampanje su uglavnom bile negativne, uz okrivljavanje protivnika za nedostatak napretka. Oni su isticali osobna dostignuća umjesto konstatiranja razlika u politikama. Promidžbene poruke bošnjačkih kandidata su se fokusirale na neophodnost jačanja središnjih državnih struktura, dok su glavne predizborne teme među hrvatskim i srpskim kandidatima bile vezane za očuvanje i promicanje svojih nacionalnih identiteta. Usto, srpski kandidati su zagovarali srpske interese i jačanje nadležnosti RS kao entiteta. Stranke iz sva tri konstitutivna naroda su vodile kampanju na temelju svojih nacionalnih interesa. Korištenje zapaljive retorike je zabilježeno u zadnjem tjednu kampanje, kao preko društvenih medija i dijela "Komentari" članaka postavljenih na internetske strane.

³⁰ Zlouporaba administrativnih resursa je u suprotnosti sa Izvješćem Venecijanskog povjerenstva o zlouporabi administrativnih resursa tijekom izbornih procesa.

Vidi: <http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD%282013%29033-e>

³¹ Izborna promatračka misija OEES/ODIHR je promatrala 60 skupova održanih širom zemlje.

³² U Banja Luci je jedan aktivist SDS-a pretučen dok je provodio kampanju, a u Mokronogama je jedan sudionik skupa SNSD-a u zatvorenom prostoru izbačen iz sale kad je osporio govornika. Jednog kandidata je SIP uklonio sa liste nakon nasilnog incidenta kada je on nasrnuo na promidžbeni štand druge stranke.

³³ Ti prigovori su se odnosili na plaćeno političko oglašavanje prije zvaničnog početka kampanje, kao što je podjela promidžbenog materijala biračima, postavljanje stranačkih štandova, plaćeno oglašavanje na TV-u i jedan spot političke stranke koji je postavljen na YouTube prije početka izborne kampanje. Većina tih prigovora je odbijena osim u dva slučaja, kada je izrečena novčana kazna datim strankama.

³⁴ Prigovori na kršenje pravila kampanje su obuhvaćali oštećenje likova na veleplakatima i posterima stranaka; veleplakate i postere izložene na javnim mjestima; slučaj stranaka sa sličnim imenima (prigovor Srpske napredne stranke protiv Stranke napredne Srpske koja je trebala nositi ime Stranka nova Srpska po odluci SIP-a); jedan prigovor SDP-a na izjavu kandidata iz Naše stranke, u jednom radijskom programu, u kojem je navodno sadržan govor uvrjedljiv za žene.

Financiranje kampanje

Financiranje kampanje je regulirano Zakonom o financiranju političkih stranaka, kao i propisima SIP-a. Zakon ne predviđa privremena izvješća, rokove za objavljivanje i reviziju financijskih izvješća ili primjerene sankcije usprkos preporukama Izborne promatračke misije OESS/ODIHR i Skupine država Vijeća Europe za borbu protiv korupcije (eng. GRECO).³⁵ Sve skupa, regulativni sustav financiranja kampanje koji se trenutno provodi nije adekvatan da bi osigurao transparentnost, integritet i odgovornost procesa.

Kandidati na izborima mogu financirati svoje kampanje dobijanjem sredstava za kampanju iz entitetskih proračuna, članarina i dobrovoljnih priloga od fizičkih i pravnih osoba.³⁶ Uplate se mogu obavljati preko bankovnih računa ili u gotovini. Svaki politički subjekt na izborima može potrošiti do 0.30 KM po registriranom glasaču za svaku izbornu razinu. Svi politički subjekti su ispunili svoje zakonske uvjete o podnošenju financijskih izvješća o prihodima i rashodima u vrijeme ovjere za razdoblje od tri mjeseca prije ovjere. Drugo izvješće je predviđeno u roku od 30 dana nakon izbornih rezultata za razdoblje nakon ovjere. Služba za reviziju SIP-a, koja nadgleda financiranje kampanje, navela je da će zbog ograničenog kadra rezultati revizije biti objavljeni nakon dvije godine. Neki sugovornici Izborne promatračke misije OESS/ODIHR su tvrdili da su kandidati povremeno propustili da prijave sredstva i uplate.

Mediji

Postoji veliki broj medija u državi, ali medijsko okruženje je i dalje segmentirano po etničkoj liniji. Rezultati monitoringa medija koji je provela Izborna promatračka misija OESS/ODIHR³⁷ su pokazali da su se javni emiteri³⁸ pridržavali svojih zakonskih obveza da kandidatima omoguće jednako besplatno vrijeme za emitiranje.³⁹ Birači su bili u mogućnosti prikupiti informacije o kandidatima kako bi napravili izbor na temelju istih, konkretno kroz brojne izborne debate i emisije. Međutim, istinska debata o suštinskim pitanjima i konkretni prijedlozi o tome kako rješavati ključne probleme u državi su izostali.

Javni emiteri (i neki privatni) koji su bili predmet monitoringa izvješćivali su o kampanjama u posebnim izbornim emisijama, koje su obično emitirane u rano popodne ili kasnim večernjim satima, van udarnog vremena gledanosti. Informativne emisije šire gledanosti doslovce su bile bez izvješćivanja o kampanjama. Kroz izvješćivanje o njihovim službenim aktivnostima, zvaničnici koji su također bili i kandidati dobili su više pažnje u javnim medijima u usporedbi sa drugim sudionicima. Iako zakon dopušta izvješćivanje o vijestima vezanim za zvaničnike bez spominjanja njihove kandidature, u njemu se također navodi da zvaničnici ne smiju imati povlašten položaj u odnosu na druge sudionike u izbornom

³⁵ Vidi Izvješće GRECO-a o pridržavanju obveza Bosne i Hercegovine, 18. listopada 2013. godine

³⁶ Fizičke osobe mogu davati dobrovoljne priloge u iznosu do 10.000 KM, a pravne osobe do 50.000 KM. Strani dobrovoljni prilozima, kao i financiranje od tijela uprave, javnih preduzeća i anonimni dobrovoljni prilozima su zabranjeni. Pored toga, parlamentarne skupine u ZD Parlamentarne skupštine BiH dobivaju godišnje financiranje iz proračuna institucija BiH.

³⁷ Počevši od 12. rujna, Izborna promatračka misija OESS/ODIHR je pratila izvješćivanje o izborima i kampanji tijekom udarnog vremena na tri javna kanala: BHT (BHRT), FTV (RTV FBiH) i TV RTRS, te četiri privatna kanala: OBN, TV Hayat, TV1 i BN TV, kao i pored toga vijesti na TV Pink BiH i Face TV te sadržaj novina *Dnevni avaz*, *Dnevni list*, *Glas Srpske*, *Oslobođenje* i *Press RS*.

³⁸ Sustav javnih emitera se sastoji od Radio-televizije Bosne i Hercegovine (BHRT) koja pokriva cijelu državu, kao i Radio-televizije Federacije BiH (RTV FBiH) i Radio-televizije Republike Srpske (RTRS).

³⁹ Najmanje tri minute po političkom subjektu na izborima (političke stranke, koalicije i neovisni kandidati)

procesu. Dostizanje propisane uravnoteženosti se pokazalo veoma izazovnim za nekoliko emitera koji su tim političkim akterima dali platformu za promociju, a da joj se nisu kritički suprotstavili.

Po zakonu, emiteri su obvezni pridržavati se načela pravednosti, uravnoteženosti i nepristranosti u izvješćivanju o izborima. Javni servis BHRT je općenito neutralno izvješćivao o političkim akterima uz fokusiranje na državne i entitetske vlasti, kao i na druge zvaničnike. FTV (RTV FBiH) je dao najveći udio, 25% svog izvješćivanja, Vladi FBiH, pokazujući sveukupno neutralan pristup koji je bio ocijenjen kao pozitivan s obzirom da su mnogi sugovornici Izborne promatračke misije OESS/ODIHR navodili da je FTV podložna političkom utjecaju. S druge strane, RTRS je demonstrirala jasnu pristranost u korist predsjednika RS i Vlade RS u smislu emitiranog vremena, posvećujući im 57% od svog ukupnog izvješćivanja o političkim akterima, kao i veoma pozitivan ton, posebno u informativnim emisijama.

Rezultati monitoringa medija od strane Izborne promatračke misije OESS/ODIHR su do određenog stupnja potvrdili navode o medijskoj pristranosti koje su iznosili brojni sugovornici u pogledu navodnih veza između političkih subjekata i medija, te podložnosti medija da prilagođavaju svoje uredničke politike u zamjenu za prihode od marketinga. Bilo je konkretnih primjera opsežnog i povoljnog izvješćivanja o nekim zvaničnicima koji se natječu na izborima i kod privatnih emitera, Pink TV-a, i TV1, koji su uvelike promovirali zvaničnike SDP-a⁴⁰. Vlada RS je ozbiljno kritizirana na BN TV, koja je opsežno i povremeno pozitivno izvješćivala o opozicijskoj stranki SDS, sa udjelom od 26%. Međutim, vijesti Hayat TV i Face TV su ponudile uravnoteženo i kritičko izvješćivanje o političkim akterima.⁴¹ Ovaj pristup nije bio prisutan u informativnim emisijama na OBN-u.

Regulatorna agencija za komunikacije (RAK) je zadužena za odlučivanje po prigovorima na aktivnosti emitera kako tijekom izbora, tako i uopće. Međutim, RAK nema rokova za rješavanje prigovora i ne provodi svoj sopstveni monitoring medija, već postupa po primljenim prigovorima. Nepristranost u medijskom izvješćivanju zapažena tijekom razdoblja kampanje osporena je u ograničenom broju prigovora, ali ti prigovori su još na rješavanju u RAK-u.⁴² U kombinaciji s nedostatkom proaktivnog pristupa RAK-a na utvrđivanju prekršaja to je u suštini rezultiralo neprovedenim propisima o kampanji.

Većina novina tvrde da su zadržale neutralne uredničke politike, ali je monitoring novina pokazao pristranost u korist ili protiv određenih političkih opcija. Dnevne novine *Dnevni avaz* su jasno podržavale SBB sa kojim su povezane, dok su istovremeno oštro kritizirale SDA i SDP. *Glas Srpske*, kao i *Press RS*, su favorizirali SNSD i predsjednika RS uz kritiziranje opozicije, odnosno SDS-a. *Dnevni list* je pokazao naklonost prema hrvatskoj stranki HDZ 1990. Od svih štampanih medija koji su bili predmet monitoringa, *Oslobođenje* je ponudilo najviše raznoliku sliku o političkim akterima.

Prigovori i žalbe

Korištenje pravnih lijekova je ograničeno na one birače i političke subjekte čija su prava izravno prekršena. Izborna povjerenstva također mogu razmatrati predmete mogućih nepravilnosti na sopstvenu inicijativu. SIP je prva instanca u razmatranju većine prigovora vezanih za izbore i druga instanca u razmatranju žalbi na odluke OIP-a. Sve odluke SIP-a podliježu rješavanju od strane Apelacijskog odjeljenja Suda BiH kao najviše instance. Predmeti koji sadrže elemente kaznenog djela se dostavljaju

⁴⁰ Vijesti Pink TV-a od 18. rujna su imale devetominutni intervju sa Bakirom Izetbegovićem u njegovom zvaničnom svojstvu, dajući mu otvoren prostor za promociju. Vijesti TV1 su više puta na pozitivan način izvješćivale o raznim predstavnicima vlasti iz SDP-a koji se natječu na izborima, posebno o njihovim inicijativama na izgradnji puteva.

⁴¹ Međutim, TV Hayat je prezentirao Vladu FBiH u blago pozitivnom svjetlu.

⁴² Do danas je 11 prigovora podneseno RAK-u, ali nijedna odluka nije donesena.

tužitelju, ali duge istrage ne osiguravaju blagovremeno rješenje. Brojni predmeti sa ranijih izbora su još uvijek u postupku u Tužiteljstvu.

Izborna promatračka misija OESS/ODIHR zna za preko 100 prigovora i žalbi podnesenih SIP-u i OIP-ima prije dana održavanja izbora, od kojih je većina odbijena. Otprilike 35 žalbi na odluke SIP-a je podneseno sudu i sve osim jedne su odbijene. Iako je pozitivno dešavanje uvođenje centralizirane baze podataka o prigovorima, SIP je nije stavio na uvid javnosti. Usto, SIP često propušta poštivati zakonski rok od 48 sati za donošenje odluka.

Ni SIP ni sud ne razmatraju izborne sporove u prisutnosti javnosti, što nije sukladno stavku 12 Kopenhaškog dokumenta OESS-a iz 1990. godine i dobroj praksi.⁴³ Međutim, strane u postupku su pozvane da podnesu pisano izjašnjenje u korist svojih stavova.

Promatrači iz udruženja građana i međunarodni promatrači

U dešavanju koje je pozdravljeno, sedam organizacija utemeljilo je koaliciju "Pod lupom" radi promatranja cijelog izbornog procesa.⁴⁴ "Pod lupom" je angažirala i obučila ukupno 3.000 promatrača koji su bili raspoređeni na oko 1.400 biračkih mjesta na dan održavanja izbora. 142 OIP su akreditirala više od 60,000 promatrača iz političkih stranaka. Ukupan broj akreditiranih stranih promatrača, koji dolaze iz raznih međunarodnih organizacija, stranih izbornih povjerenstava i veleposlanstava i konzulata u BiH bio je 552.

Dan izbora

Dan izbora je protekao općenito uredno, ali su primijećene neke tehničke nepravilnosti tijekom cijelog dana, uz znatno pogoršanje procesa tijekom brojanja.

Biračka mjesta su otvorena sa zakašnjenjem na 51 od 124 promatrana mjesta, uglavnom zbog brojanja glasačkih listića prije otvaranja biračkih mjesta i odsutnosti članova biračkih odbora. Zapažene proceduralne nepravilnosti su obuhvaćale i propust da se evidentiraju serijski brojevi pečata glasačkih kutija u 24 slučaja te miješanje promatrača u rad članova biračkih odbora u šest slučajeva. Promatrači iz političkih subjekata su bili prisutni na 99%, a iz udruženja građana na 30% biračkih mjesta.

U ukupno pozitivnoj ocjeni glasovanja, proces je ocijenjen kao dobar ili veoma dobar u 94% promatranih slučajeva, i na najmanje 21 promatranom biračkom mjestu je nekim biračima dopušteno da glasuju bez važećih osobnih dokumenata. Usto, najčešće zabilježena nepravilnost je bila grupno/porodično glasovanje koje je zapaženo na otprilike 16% promatranih biračkih mjesta, tajnost glasovanja nije bila osigurana na 7% od promatranih biračkih mjesta, a pomoć iste osobe više od jednom biraču je zapažena na 3% biračkih mjesta. Glasovanje umjesto druge osobe je zapaženo na 2% biračkih mjesta,

Na dan izbora su izborna povjerenstva dobijala prigovore na prekršaje izborne šutnje, promidžbene materijale ispred biračkih mjesta, navodno nezakonito ubacivanje dodatnih listića u glasačke kutije,

⁴³ Stavkom 12 Kopenhaškog dokumenta OESS-a iz 1990. godine osigurava se da "postupci se mogu održavati zatvoreni za javnost jedino u uvjetima propisanim zakonom i sukladno obvezama na temelju međunarodnog prava i međunarodnih obveza." Usto, vidi Poglavlje II, članak 3 stavak 3 točka 100 Kodeksa dobre prakse u izbornim pitanjima Venecijanskog povjerenstva.

⁴⁴ Centri civilnih inicijativa, Omladinska informativna agencija, Infohouse, Centar za građansku suradnju, Perpetuum mobile Banja Luka, DON Prijedor i Forum građana Tuzle

birače sa već označenim listićima i glasovanje umjesto druge osobe. Miješanje promatrača iz političkih subjekata i udruženja građana u rad biračkih odbora se nastavilo u 18 slučajeva tijekom glasovanja.

Ukupna ocjena brojanja glasova je bila negativnija i vezana za članove biračkih odbora kojima je nedostajalo znanje o procedurama i za neorganiziranost, pri čemu je 25% promatranih biračkih mjesta ocijenjeno kao loše ili veoma loše. U 27 slučajeva su zapažene znatne proceduralne greške, u 43% promatranih slučajeva providne vreće nisu korištene primjereno, u 41% promatrana slučaja obrasci za brojno stanje nisu popunjeni prije početka brojanja, u 14% promatranih slučajeva su članovi biračkog odbora unaprijed potpisivali obrasce za zbirne rezultate, a u 30% promatranih slučajeva se rezultati nisu slagali. Međutim, transparentnost procesa brojanja je ocijenjena pozitivno za sva osim 11 biračkih mjesta iako obrasci za zbirne rezultate nisu dati promatračima na 30% promatranih biračkih mjesta. Miješanje promatrača iz političkih subjekata i udruženja građana u rad biračkih odbora se nastavilo u 13 slučajeva tijekom brojanja.

Izrada zbirnih preliminarnih rezultata je započela odmah nakon brojanja za svaku utrku. U vrijeme izrade ovog teksta, izrada spomenutih rezultata je još trajala. Međutim, na temelju početnih zapažanja, proces je bio uredan i ocijenjen kao dobar ili veoma dobar kod svih osim kod jednog od 65 promatranih općinskih izbornih povjerenstava. Središnje izborno povjerenstvo je počelo objavljivanje djelomičnih preliminarnih rezultata za Predsjedništvo BiH u noći nakon izbora. Promatrači su mogli promatrati proces izrade zbirnih rezultata bez ograničenja.

*Engleska verzija ove izjave je jedini zvaničan dokument.
Nezvanični prijevodi su dostupni na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku.*

INFORMACIJE O MISIJI I PRIZNANJA

13. listopada 2014., Sarajevo – Izborna promatračka misija OESS/ODIHR je počela rad 3. rujna u Sarajevu sa 11 eksperata u glavnom gradu i 20 dugoročnih promatrača raspoređenih širom zemlje.

Na dan izbora su bila raspoređena 294 promatrača iz 38 zemalja, uključujući i 222 dugoročna i kratkoročna promatrača koje je rasporedio OESS/ODIHR, kao i izaslanstvo od 41 člana iz Parlamentarne skupštine OESS-a te izaslanstvo od 31 člana iz Parlamentarne skupštine Vijeća Europe. Glasovanje je promatrano na 1.084 biračka mjesta, a brojanje glasova na 108 glasačkih mjesta. Proces izrade zbirnih rezultata je promatran u otprilike 100 općina.

Promatrači žele da se zahvale Središnjem izbornom povjerenstvu za poziv za promatranje, za njegovu suradnju i izdavanje akreditacijskih dokumenata, te Ministarstvu vanjskih poslova BiH i drugim tijelima vlasti za njihovu pomoć i suradnju. Također žele izraziti svoju zahvalnost Misiji OESS-a u Bosni i Hercegovini i drugim međunarodnim institucijama za njihovu suradnju i potporu.

Za dodatne informacije, molimo vas da se obratite:

- Cornelia Jonker, šef Izborne promatračke misije OESS/ODIHR u Sarajevu (+387 33 716 120)
- Thomas Rymer, glasnogovornik OESS/ODIHR (+387 61 204 654 ili +48 609 522 266) ili Tamara Otiashvili, savjetnica za izbore, u Varšavi (+48 609 5200 680)

- Richard Solash, direktor komunikacija Parlamentarne skupštine OEES-a (+45 601 08 380)
- Bogdan Torcatoriu, Tajnik izaslanstva Parlamentarne skupštine Vijeća Europe (+33 388 413 282)

Adresa Izborne promatračke misije OEES/ODIHR

Izborna promatračka misija OEES/ODIHR
Hamdije Ćemerlića 2, 10. kat, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel.: +387 33 716600, Fax: +387 33 616856, e-mail: office@odih.ba
Web strana: <http://www.osce.org/odih/elections//bih/121845>